

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Факультет _____ психології _____
Кафедра _____ загальної психології та патопсихології _____

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПВ 5.13.4в Кримінальна психологія з основами судово-психологічної експертизи

напряму підготовки _____
(шифр і назва навчальної дисципліни) 053 - Психологія

факультет/центр _____
(шифр і назва напряму підготовки) _____
(назва факультету/центру) психології

Робоча програма *Кримінальна психологія з основами судово-психологічної експертизи* для студентів

(назва навчальної дисципліни)

за напрямом підготовки 053 – Психологія,
спеціальністю _____ . - 11 с.

Розробники: доц. Кутовий К.П.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної психології та патопсихології
Протокол № 1 від “29”. 08. 2017 р.

Завідувач кафедри загальної психології та патопсихології

_____ (І.Ф. Аршава)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“29”. 08. 2017 р.

Схвалено науково-методичною комісією за напрямом підготовки

6.030102-Психологія

(шифр, назва)

Протокол № 1 від “29”. 08. 2017 р.

Голова _____ (Е.Л. Носенко)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“29”. 08. 2017 р.

Схвалено Вченою радою факультету _____ психології
(назва)

Протокол № 12 від “27”. 06. 2017 р.

Голова _____ (Д.С. Волков)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“27”. 06. 2017 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань 0301 – соціально-політичні науки (шифр і назва)	вибіркова	
	Напрямок підготовки 053 –Психологія		
Модулів - 1	Спеціальність (професійне спрямування): _____	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (к-ть годин)		Семестр	
Загальна кількість годин – денна – 120 заочна - 60		8-й	7-8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 3 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		78 год.	52 год.
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення психічних явищ, психічних закономірностей, що виявляються в процесі діяльності, пов'язаної зі злочином (формування злочинної установки особистості, освіта злочинного мотиву, особистості злочинця, жертви та ін.) та формування у студентів наукових знань про судово-психологічну експертизу, її етапи проведення, вимоги й методики.

У результаті засвоєння модулів студенти можуть

знати: визначення основних понять курсу (категорійно-понятійний апарат науки, його специфіку та закономірності функціонування у сфері правових відносин);

кримінально-психологічні ознаки злочину і злочинності;

біологічні та соціальні детермінанти злочинної поведінки та етапи її формування;

психологічні особливості злочинців різних типів (насильницького, корисливого, корисливо-насильницького), віку і статі (зокрема, неповнолітніх злочинців і жінок-злочинниць);

віктимологічні характеристики жертв злочинів;

психологічні закономірності діяльності злочинних груп та їх вплив на своїх членів;

психологічні особливості проведення судово-психологічної експертизи.

Уміти:

виокремлювати психологічні ознаки злочину і злочинності;

біологічні та соціальні детермінанти злочинної поведінки та етапи її формування;

психологічні особливості злочинців різних типів (насильницького, корисливого, корисливо-насильницького), віку і статі (зокрема, неповнолітніх злочинців і жінок-злочинниць);

віктимологічні характеристики жертв злочинів та їх вплив на рівень і динаміку злочинності;

визначати специфіку мотивації злочинців та складати їх психологічний портрет; здійснювати соціально-психологічний аналіз злочинної групи, аналізувати чинники та динаміку розвитку натовпу;

враховувати психологічні аспекти при розробці системи профілактичних заходів; з

дійснювати роботу з профілактики віктимної поведінки людей;

володіти методами і методикою проведення судово-психологічної експертизи.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1 Кримінальна психологія.

1. Кримінальна психологія. Психологія злочину.

Тема 1. Предмет та завдання кримінальної психології.

Тема 2. Психологія злочинної поведінки. Взаємодія об'єктивних і суб'єктивних факторів здійснення злочину.

Тема 3. Психологія особистості злочинця. Особистість правопорушника як спеціальний об'єкт психологічного дослідження.

Тема 4. Психологічні особливості особистості злочинця.

Тема 5. Вивчення особистості правопорушника, його мотиваційної сфери при попередньому розслідуванні, розгляді справи у суді.

Тема 6. Психологічна характеристика злочинних груп. Психолого-правова оцінка злочинних формувань (груп), їхньої протиправної діяльності.

Тема 7. Типи злочинних формувань. Структура злочинних формувань. Соціально-психологічна характеристика організованої злочинності.

Тема 8. Детермінанти злочинної поведінки неповнолітніх. Індивідуально-психологічні характеристики неповнолітніх злочинців. Психологічні аспекти допиту неповнолітніх

Тема 9. **Психологія потерпілого.** Поняття «віктимність» у юридичній психології: види, характеристики, детермінанти розвитку.

Тема 10. Дослідження індивідуально-психологічних рис потерпілого. Методи дослідження потерпілого.

Змістовий модуль 2 Судово-психологічна експертиза.

Тема 11. Загальний предмет судово-психологічної експертизи (СПЕ).

Тема 12. Приводи для обов'язкового призначення судово-психологічної експертизи та постановка питань до СПЕ.

Тема 13. Компетенція СПЕ. Завдання СПЕ.

Тема 14. Види судово-психологічних експертиз.

Тема 15. Методика проведення СПЕ.

Тема 16. Етапи проведення та оформлення результатів СПЕ.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Кримінальна психологія.												
Тема 1. Предмет та завдання кримінальної психології.	6	1	1			4	3					3
Тема 2. Психологія злочинної поведінки. Взаємодія об'єктивних і суб'єктивних факторів здійснення злочину.	7		2			5	3					3
Тема 3. Психологія особистості злочинця. Особистість правопорушника як спеціальний об'єкт психологічного дослідження.	8	1	2			5	4	1				3
Тема 4. Психологічні особливості особистості злочинця.	8	1	2			5	3					3
Тема 5. Вивчення особистості правопорушника, його мотиваційної сфери при попередньому розслідуванні, розгляді справи у суді.	9	1	2			6	5		1			4
Тема 6. Психологічна характеристика злочинних груп. Психолого-правова оцінка злочинних формувань (груп), їхньої протиправної діяльності.	8	1	2			5	3					3
Тема 7. Типи злочинних формувань. Структура злочинних формувань. Соціально-психологічна характеристика організованої злочинності.	8	1	2			5	3					3
Тема 8. Детермінанти злочинної поведінки неповнолітніх. Індивідуально-психологічні характеристики неповнолітніх злочинців.	8	1	2			5	3					3
Тема 9. Психологія потерпілого. Поняття «віктимність» у юридичній психології: види, характеристики, детермінанти розвитку.	8	1	2			5	5	1				4
Тема 10. Дослідження індивідуально-психологічних рис потерпілого. Методи дослідження потерпілого.	10	1	2			7	6		1			5
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	80	9	19			52	38	2	2			34

Змістовий модуль 2 Судово-психологічна експертиза.											
Тема 11. Загальний предмет судово-психологічної експертизи (СПЕ).	5	1				4					3
Тема 12. Приводи для обов'язкового призначення судово-психологічної експертизи та постановка питань до СПЕ.	7	1	2			4					3
Тема 13 Компетенція СПЕ. Завдання СПЕ.	7	1	2			4		1			3
Тема 14. Види судово-психологічних експертиз.	7	1	2			4		1			3
Тема 15. Методика проведення СПЕ.	8		2			6			2		4
Тема 16. Етапи проведення та оформлення результатів СПЕ.	6	1	1			4					2
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	40	5	9			26	22	2	2		18
Всього	120	14	28			78	60	4	4		52

5. Теми семінарських занять

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 2. Психологія злочинної поведінки. Взаємодія об'єктивних і суб'єктивних факторів здійснення злочину.	2	1
2	Тема 3. Психологія особистості злочинця. Особистість правопорушника як спеціальний об'єкт психологічного дослідження.	2	
3	Тема 4. Психологічні особливості особистості злочинця.	2	
4	Тема 5. Вивчення особистості правопорушника, його мотиваційної сфери при попередньому розслідуванні, розгляді справи у суді.	2	1
5	Тема 6. Психологічна характеристика злочинних груп. Психолого-правова оцінка злочинних формувань (груп), їхньої протиправної діяльності.	2	
6	Тема 7. Типи злочинних формувань. Соціально-психологічна характеристика організованої злочинності.	2	
7	Тема 8. Детермінанти злочинної поведінки неповнолітніх. Індивідуально-психологічні характеристики неповнолітніх злочинців.	2	
8	Тема 9. Психологія потерпілого. Поняття «віктимність» у юридичній психології: види, характеристики, детермінанти розвитку.	2	
9	Тема 10. Дослідження індивідуально-психологічних рис потерпілого. Методи дослідження потерпілого.	2	1
10	Тема 12. Приводи для обов'язкового призначення судово-психологічної експертизи та постановка питань до СПЕ.	2	

11	Тема 13 Компетенція СПЕ. Завдання СПЕ.	2	
12	Тема 14. Види судово-психологічних експертиз.	2	
13	Тема 15. Методика проведення СПЕ.	2	2
14	Тема 16. Етапи проведення та оформлення результатів СПЕ.	2	
		28	4

7. Теми лабораторних занять (не передбачаються)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Вид самостійної роботи
		денна	заочна	
1.	Тема 1. Предмет та завдання кримінальної психології.	2	2	конспект
2.	Тема 2. Психологія злочинної поведінки. Взаємодія об'єктивних і суб'єктивних факторів здійснення злочину.	2	1	конспект
3.	Тема 3. Психологія особистості злочинця. Особистість правопорушника як спеціальний об'єкт психологічного дослідження.	2	1	конспект
4.	Тема 4. Психологічні особливості особистості злочинця.	2	1	конспект
5.	Тема 5. Вивчення особистості правопорушника, його мотиваційної сфери при попередньому розслідуванні, розгляді справи у суді.	2	1	конспект
6.	Тема 6. Психологічна характеристика злочинних груп. Психолого-правова оцінка злочинних формувань (груп), їхньої протиправної діяльності.	2	1	конспект
7.	Тема 7. Типи злочинних формувань. Структура злочинних формувань. Соціально-психологічна характеристика організованої злочинності.	2	1	конспект
8.	Тема 8. Детермінанти злочинної поведінки неповнолітніх. Індивідуально-психологічні характеристики неповнолітніх злочинців.	2	1	конспект
9.	Тема 9. Психологія потерпілого. Поняття «віктимність» у юридичній психології: види, характеристики, детермінанти розвитку.	2	2	конспект
10.	Тема 10. Дослідження індивідуально-психологічних рис потерпілого. Методи дослідження потерпілого.	1	1	конспект
11.	Тема 11. Загальний предмет судово-психологічної експертизи (СПЕ).	2	2	конспект
12.	Тема 12. Приводи для обов'язкового призначення судово-психологічної експертизи та постановка питань до СПЕ.	2	2	конспект
13.	Тема 13 Компетенція СПЕ. Завдання СПЕ.	2	1	конспект
14.	Тема 14. Види судово-психологічних експертиз.	2	1	конспект
15.	Тема 15. Методика проведення СПЕ.	2	2	конспект
16.	Тема 16. Етапи проведення та оформлення результатів	2	1	конспект

	СПЕ.			
	Разом	78	52	

9. Індивідуальні завдання
(денна/заочна форма навчання)
не передбачено

10. Методи навчання

Словесні – лекція, дискусія.
Наочні - розгляд наочних таблиць.
Практичні - самостійна робота в групі.
Проблемні – аналіз проблемних ситуацій.
Інтерактивні – лекції-презентації.

11. Методи контролю

Практична контрольна перевірка;
Тестовий метод;
Програмований метод;

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Денна форма навчання

Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Сума
60	40	100

Заочна форма навчання

Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Сума
60	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F*	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

* F виставляється тільки коли екзамен складений комісією

13. Методичне забезпечення

- опорні конспекти лекцій (посібник „Основы юридической психологии” Аршава И.Ф., Капшукова О.Г., Аршава И.А., підручник „Юридична психологія” Аршава І.Ф., Репіна О.Г.);
- ілюстративні матеріали лекцій (посібник „Основы юридической психологии” Аршава И.Ф., Капшукова О.Г., Аршава И.А., підручник „Юридична психологія” Аршава І.Ф., Репіна О.Г.);
- нормативні документи лекцій (посібник „Основы юридической психологии” Аршава И.Ф., Капшукова О.Г., Аршава И.А., підручник „Юридична психологія” Аршава І.Ф., Репіна О.Г.);

14. Рекомендована література

Базова

1. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Д.: вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
2. Балабанова Л.М. Судебная патопсихология. – Д.: Сталкер, 1998.
3. Баранов П.П., Курбатов В.И. Юридическая психология. – Р-н-Д.: Феникс, 2004.
4. Бартол К. Психология криминального поведения. – СПб: ПраймЕВРОЗНАК, 2004. – С. 329-347.
5. Братусь Б.С. Аномалии личности – М.: Мысль, 1988.
6. Васильев В.Л. Юридическая психология. – СПб, Х., 1998.
7. Еникеев М.И. Общая и юридическая психология. – СПб.: Питер, 2005.
8. Занюк С.С. Психологія мотивації. – К.: Либідь, 2002.
9. Зейгарник Б.В., Братусь Б.С. Очерки по психологии аномального развития личности. – М., 1980 .
10. Китаев-Смык Л.А. Психология стресса. – М.: Наука, 1983.
11. Косолапова Н. В., Иванова А. И. Юридическая психология.. – М.: Юрайт, 2010. – 144 с.
12. Котоленко Ц.П., Завьялов В.Д. Личность и алкоголь. – Новос.: Наука, 1987.
13. Краткий психологический словарь / Под ред. А.В. Петровского/. – М., 1989.
14. Кудрявцев В.Н. Социальные отклонения. – М., 1984.
15. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М., 1977.
16. Лурия А.Р. Диагностика следов аффекта / Психология эмоций. Тесты. – М.: МГУ, 1984.
17. Мамонтова Л.М. Прикладная юридическая психология.
18. Медведєв В. С. Кримінальна психологія: підруч. – К.: Атіка, 2004. – 368 с.
Пирожков В.Ф. Криминальная психология. – М.: Ось-89, 2007. – 704 с.
19. Тазин И.И. Криминальная психология: учебное пособие. – Томск: издательство ТГПУ. – 2012. – 200 с.

Допоміжна

1. Аршава И.Ф., Аршава И.А. Преступность несовершеннолетних: медико-психологический и криминально-правовой аспекты//Вісник Дніпр. ун-ту. Медицина та охорона здоров'я.-Д.: Вид-во Дніпр. ун-ту, 2002.-Вип.3.
2. Балабанова Л.М. Судебная патопсихология: вопросы определения нормы и патологии.- Д.: Сталкер, 1998.- 427 с.
3. Богданова И.М. Социализация агрессии старшеклассников и проявление их тревожности как объективная проблема / Спецвыпуск «Наука і освіта», 2000. С. 75 – 76.
4. Божович Л.И. Проблемы формирования личности. Воронеж:НПО <<Модек>>, 1995.303 с.
5. Бурлачук Л.Ф, Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. – К:Наукова думка, 1989.- 197 с.
6. Хрестоматия аномального развития личности. - С-Пб.: Питер, 2002.-206 с.
7. Экман П. Психология лжи. Обмани меня, если сможешь. // Экман П. – СПб: «Питер», 2011. – 304 с.
8. Энциклопедия юридической психологии / Под общ. ред. А.М.Столяренко. - М.: ЮНИТИ-ДАНА; Закон и право. – 2007. – 607 с.
9. Юридична психологія. Альбом схем з коментарями: Навч. посібник / Андросюк В. Г., Казміренко Л. І., Кондратьєв Я. Ю., Костицький М. / За заг. ред. Я. Ю. Кондратьєва. - 2-ге вид., доопр. та доп. - К.: Ін Юре, 2011.- 111 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека Дніпропетровського національного університету ім.О.Гончара м.Дніпропетровськ, вул.. Казакова, 8.
2. Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека М.Дніпропетровськ, вул..Ю.Савченка, 10 (www.libr.dp.ua)
3. Дніпропетровська центральна міська бібліотека М.Дніпропетровськ, вул..Леніна, 23 (www.library.dp.ua)
4. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України ім..В.І.Вернадського (www.nbuv.gov.ua)
5. [http:// nikp.ru /docs](http://nikp.ru/docs)
6. <http://www.psy.msu.ru/links/liter.html>
7. <http://yurpsy.com/> (Сайт – Юридическая психология)